

▷ „Nationale tanker“

I løbet af 1800-tallet fik ideen om nationen stor betydning i opbygningen af nationalstaterne i Europa. Det skete også i Slesvig-Holsten. Der var i regionen nogle aktive mænd, som forsøgte at overbevise slesvigerne om, at de enten var tyskere eller danskere.

Temaet giver mulighed for at se på baggrunden for gennemførelsen af grundloven i 1849 og på sammenhængen med de national-liberale bevægelser, der opstod i det meste af Europa. Bearbejdningen af temaet giver indsigt i, hvordan de nationale bevægelser udviklede sig i Slesvig-Holsten, og hvordan de internationale påvirkninger var med til at forandre Danmark fra en helstat til en nationalstat. Det kan derved give en baggrundsviden for optakten til de slesvigske krige og oprettelsen af den danske grundlov i 1849.

Temaet – Nationale tanker – er delt op i 9 moduler, som ser på udviklingen, samt reaktionerne på den europæiske påvirkning. Den internationale påvirkning var en medvirkende faktor til oprettelsen af den danske nationalstat og skabelsen af den danske grundlov af 1849.

Nation og nationalisme

- Gennem de seneste 200 år har nationalstater været den dominerende statsform – først i Europa og senere i resten af verden. Nationalismen er fulgt med som en idé om at fremme kærligheden til nationalstaten.

Den royale arvestrid

- Arvestriden mellem den danske konge og hertugen på Augustenborg fik stor betydning for den nationale konflikt i Slesvig. Selv om der var tætte familiebånd, blev kongen og hertugen hovedmodstanderne under Treårskrigen.

Den danske bevægelse

- I løbet af 1840'erne udviklede den danske bevægelse i Slesvig sine nationalpolitiske krav. Det var få aktive mænd, som formåede at sikre en markant stigende folkelig opbakning bag bevægelsen i årene før Treårskrigen.

Stænderforsamlingerne

- I 1834 blev der oprettet 4 stænderforsamlinger i den danske helstat. De havde ingen ret til at foretage beslutninger, og det var kun en brøkdel af befolkningen, der måtte stemme ved valgene. Alligevel fik stænderforsamlingerne i Hertugdømmerne stor betydning som podium for de nationalpolitiske bevægelser.

Den slesvig-holstenske bevægelse

- Den slesvig-holstenske bevægelse udviklede sine ideologiske mål i løbet af 30 år før Treårskrigen udbrød. I 1840'erne fik slesvig-holstenismen stor folkelig opbakning til kravet om hertugdømmernes løsrivelse fra Danmark og tilslutning til Det Tyske Forbund.

Den europæiske påvirkning

- Udviklingen i Slesvig-Holsten var i årene før Treårskrigen meget påvirket af, hvad der skete rundt om i Europa. Revolutioner i Paris i 1830 og 1848 spredte sig til andre europæiske hovedstæder for til sidst at nå frem til Danmark og hertugdømmerne.

Folkefester og sangforeninger

- Begge nationale bevægelser arrangerede en række fester og parader for at få befolkningen til at bakke op bag sag. Det blev holdt taler, sunget nationale sange, viftet med fanerne og afholdt markedsgøgl.

Sproget i den nationale kamp

- Sproget blev et meget vigtigt punkt i den nationale kamp i Slesvig fra 1840'erne til krigen i 1864. Det var det hovedspørgsmål, der blev brugt til at mobilisere befolkningen bag de nationale bevægelser i hertugdømmet.

Fanget i den nationale konflikt.

- H.C. Andersen havnede midt i den nationale strid i Slesvig. Han blev meget mod sin vilje trukket ind i konflikten, fordi han havde mange venner i hertugdømmerne. Efter stærk kritik for nationalt vægelsind valgte han under Treårskrigen side og skrev den stærkt dansk-nationale sang "Danmark, mit Fædreland".

Modulerne kan stå alene hver for sig eller bruges som en helhed i undervisningen. Det er f.eks. muligt at koncentrere sig udelukkende om fremkomsten af begreberne nation og nationalisme eller om de internationale påvirkninger. Det er desuden muligt at se på fronterne i de nationale bevægelser ved at kombinere modulerne om den danske og den slesvig-holstenske bevægelse.

Forslag til brug i undervisningen.

Temaet - Nationale tanker - giver mulighed for at gå i dybden med baggrunden for de nationale konflikter i Slesvig-Holsten. De medvirkede til de slesvigske krige og skabelsen af den danske nationalstat og grundloven af 1849. Temaet har mange indfaldsvinkler og kan tilrettes individuelt til undervisningsforløbet. Mulige undervisningsforløb kunne være:

- Som start på temaet kunne man se på baggrunden for ideerne om nationen og nationalismen, der opstod i starten af 1800 tallet.

- Videre kan der ses på, hvordan de internationale påvirkninger medvirkede til, at den nationale konflikt i Slesvig-Holsten udviklede sig til en konflikt mellem den danske og den Slesvig-holstenske bevægelse.
- Materialet kan desuden anvendes til at arbejde med de midler, der blev brugt i den nationale kamp i Slesvig, og hvordan sindelagskampen efterhånden udviklede sig, jf. modulerne om folkefester og sangforeninger, sproget i den nationale kamp og stænderforsamlingerne.
- Baggrunden for Danmarks første demokratiske grundlov fra 1849 og dens betydning og konsekvenser, kan diskuteres ud fra materialet og være med til at give et bud på udbruddet af de slesvigske krige

Materialets omfang og dybde giver differentierede bearbejdningsmuligheder, således at det er muligt både at arbejde individuelt og i grupper med temaet. Materialet kan bearbejdes på flere måder, hvilket giver rig mulighed for fordybelse og fremlæggelse af forskellige problemstillinger, individuelt eller i grupper. Brugen af IT-midlet kan gennem et relevant tilbud af skriftlige og audiovisuelle kilder give mulighed for yderligere fordybelse i temaet. Derudover kan arbejdet med materialet bruges til at nå flere af trinmålene.

- Eleverne kan lære om **årsager, kronologi og konsekvenser** af de nationale strømninger i Europa i forbindelse med Danmarks overgang fra helstat til nationalstat.
- Gennem arbejdet med temaet om de *Nationale tanker* kan eleverne lære at **relatere** og **beskrive sammenhængen** mellem Danmarks historie og udviklingen i de øvrige europæiske lande. De kan også **belyse** udviklings- og forandringsprocesser i den danske og slesvig-holstenske historie..
- Skoleelever kan også lære, at man kan **perspektivere** den regionale histories forløb til udviklingen i andre lande.

Tillægsmateriale.

Online ressourcer i undervisningen suppleres af ekstramateriale, som også med fordel kan bruges. Til temaet - *Nationale tanker* - indeholder materialet kort over sprogområder, såvel som kildetekster med taler af Laurids Skau fra Skamlingsbanken. Der er sange, som har været brugt i den nationale kamp. De kan vise, hvordan sproget blev anvendt i nationale vækkelse. Materialet indeholder desuden et modul om HC Andersen i den nationale konflikt. Modulet indeholder flere kildetekster fra Andersens samtidige breve. Tillægsmaterialet koncentrerer sig i første omgang om virkemidlerne i den nationale kamp, og det kan bruges som uddybende materiale til den nationale konflikt i Slesvig-Holsten i undervisningen.

Temaet giver flere fordybende bearbejdningsmuligheder i form af spændende,

overskuelige projekter, der er lige til at gå til. Den nationale konflikt gav sig udslag i sange, taler og parader, der skulle vække den nationale følelse. Der findes derfor flere lokale kilder og mindesmærker, som kan være med til at give et billede af den nationale konflikt og dens konsekvenser for den almene befolkning.

Interessante problemstillinger kunne være: Hvordan viste den nationale konflikt sig i sang og litteratur? Hvilken indflydelse fik den for dagliglivet i landsbyerne? For yderligere fordybelse i den nationale konflikt kan bøgerne af Claus Bjørn og Hans Schultz Hansen anbefales. Et større overblik over relevant litteratur kan fås gennem litteraturlisten i de enkelte moduler, der giver mulighed for yderligere fordybelse.

